

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

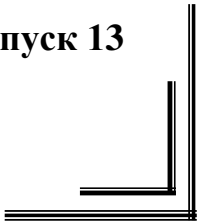

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.922-056

**ІНКЛЮЗИВНА СВІДОМІСТЬ ЛЮДЕЙ В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ**

Каламбет Анастасія, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Джеджеря О. В., викладач

За тривалий період свого існування людство пройшло довгий і суперечливий шлях у формуванні ставлення до людей з обмеженими можливостями. Переважно ставлення людей було неоднозначним. Залежно від політичного, економічного розвитку суспільства, культури, науки та охорони здоров'я в суспільній свідомості людей по – різному створювалися уявлення про взаємодію з людьми, які мали порушення в психофізичному розвитку. Здебільшого у цих стосунках ніколи не спостерігалася взаємодія та співробітництво на рівних умовах.

Термін «людина з обмеженими можливостями» може описувати будь – які стани: обмежені можливості можуть бути фізичними, інтелектуальними, сенсорними або психосоціальними, тимчасовими або постійними і можуть бути результатом хвороби, травми або спадковості. Люди з обмеженими можливостями мають ті ж права людини, як і всі інші люди. Однак за рядом причин, вони часто стикаються з соціальними, правовими бар'єрами при вимозі дотримання їх прав нарівні з іншими. Причиною цього є неправильне сприйняття і негативні установки щодо самих обмежених можливостей.

У багатьох людей є неправильне уявлення про те, що люди з обмеженими можливостями не можуть бути продуктивними членами суспільства. Основною негативною установкою є те, що люди з обмеженими можливостями «хворі» або у них «розлади здоров'я», і що вони потребують лікування або зцілення, або що вони безпорадні та потребують догляду.

Поряд з цим, у людей виникає презирство, страх, ворожість, нетерпимість, в деякій мірі ненависть до людей з особливими потребами, така реакція людини на людей, які відрізняються від неї якимись психофізичними особливостями, іменується терміном «ксенофобія».

Згідно зі словником сучасних понять та термінів, ксенофобія – це негативне, емоційно насичене ставлення суб'єкту до певних людських спільнот та їх окремих представників – «чужинців», «інших», «не наших». Вона виявляється у відповідних соціальних установках суб'єкта, забобонах і упередженнях, соціальних стереотипах, а також у його світогляді в цілому [2].

А. Кельберг дає яскраве, образне визначення ксенофобії, що це – «опредметнена та упредметнена, матеріалізована, забезпечена ідеологічною

концепцією ілюзії чужого та незнайомого, при усвідомленій безпорадності перед ним, коли з'являється той самий фантастичний страх, що звільняє від усякої відповідальності за напрям думок» [1].

Ксенофобія характерна для абсолютної більшості представників людства і може розглядатися, з одного боку, як природне явище будь – якого соціуму, як своєрідна захисна реакція суспільства на можливість негативного впливу зовнішніх факторів, а з іншого боку, як деструктивне явище, що являє собою джерело насильства, конфліктів у сучасному світі. Вона внутрішньо властива будь – якому суспільству, оскільки опозиція «ми» – «вони», «свій» – «чужий» є необхідним елементом групової самосвідомості, оформлення соціальних кордонів, захисту своєї території від ворогів.

Основним механізмом подолання ксенофобії є розвиток толерантності у сучасному суспільстві. Толерантність не передбачає обов'язкової любові до «своїх» і «чужих», а лише визнання людьми реально існуючих різних культур і стилів життя, що є умовою мирного співіснування.

У зв'язку з розвитком у нас в країні інклюзивної освіти формування толерантності набуває особливого значення. За останнє десятиріччя «толерантність» вважають міжнародним терміном, важливим та невід'ємним елементом сучасного розуміння свободи, яка є частиною творчої взаємодії та означає, що принцип толерантності слід застосовувати в усіх соціальних відносинах.

Філософський енциклопедичний словник «толерантність» відзначає як термін, котрим позначають доброзичливе або принаймні стримане ставлення до індивідуальних та групових відмінностей: релігійних, етнічних, культурних, цивілізованих. Межі допустимої толерантності залежать від соціальних норм, що діють у суспільстві та у своїй основі мають культурне походження [3].

Виділяють два види толерантності: зовнішню та внутрішню. Зовнішня толерантність виявляється в тому, що інші люди можуть мати свою позицію, яка відрізняється від інших, здатні бачити речі по – різному, тоді як внутрішня толерантність розглядають як здатність приймати рішення і розмірковувати над різноманітними проблемами. Толерантність також можна розглядати як систему внутрішніх ресурсів особистості, які відображають її готовність і здатність позитивно та продуктивно розв'язувати складні задачі взаємодії із собою та іншими. Неможливо когось змусити бути толерантним. Установка на толерантність є більш вольовим актом, що насамперед проявляється в діях, а не в абстрактних роздумах.

Отже, можна сказати, що інклюзивна свідомість людей в сучасному світі має дуже важливе значення. Тому що люди повинні позбутися

застарілих стереотипів, забобонів, негативних установок, уявлень про людей з обмеженими можливостями. Адже одне з головних завдань сучасного суспільства – позитивне ставлення до людей з особливими потребами, повага до них, їхніх прав, гідності, налагодження з ними взаємодії та співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Кельберг А. А. Ксенофобія як соціально-психологічний феномен / А. А. Кельберг. – Київ, 2010. – 230 с.
2. Макаренко А. В. Короткий словник сучасних понять та термінів / А. В. Макаренко. – Харків, 2009. – 356 с.
3. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук. – Київ, 2016. – 742 с.

УДК 159.923.32:159.923.33

**КОМУНІКАТИВНИЙ ВПЛИВ ЗМІ ЯК ЧИННИК ЗМІНИ
ОСОБИСТІСНИХ НАСТАНОВЛЕНЬ**

Капуцьян Яна, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Савуляк В.О., ст. викладач

Будь-яка нормальна людина спілкується з навколишнім світом. Незважаючи на, здавалось би, безмежність можливостей, людина все ж є невеликою часткою «сконструйованого системного обміну» із зовнішнім середовищем: прийом і переробка інформації здійснюються нею в точній відповідності до особливих властивостей її психіки. Один і той же факт описується й оцінюється різними людьми по-різному.

Кожна індивідуальна картина світу об'єднується надалі зі схожими, потім менш схожими, – в результаті всі уявлення людей про навколишній світ, правила існування в ньому, реакції, переконання тощо формують масову свідомість.

Сучасне суспільство дедалі інтенсивніше набирає рис постіндустріального, інформаційного, а оскільки історія людства, крім всього іншого, є історією боротьби за владу, панування, то в контексті нинішньої ситуації влада опиняється в руках тих, хто має доступ до інформації, ідентифікації внутрішнього світу людини й змістових картин. До такої думки схильний Тоффлер та деякі інші науковці, а той факт, що «за будь-якого політичного перевороту новий режим захоплює перш за все не королівський палац і не індустріальний центр, а засоби інформації», свідчить, на думку Г.Енценсбергера, про дедалі зростаюче в наші дні значення індустрії засобів впливу на свідомість.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошківська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету